

4. Orzechowski, St. Policyja Krolestwa Polskiego na kształt Arystotelesowych Polityk wypisana i na świat dla dobra pospolitego trzema księgami wydana / St. Orzechowski. – Przemysl, 1784. – 420 s.
5. Tazbir, J. Synkretyzm a kultura sarmacka / J. Tazbir // Teksty, 1974. – № 4. – S. 55–56.
6. Wizerunek wiecznej sławy Sauromatow starych pobudzający młodzieńską ku nasładowaniu spraw ich. Od szlachetnej Pallady z gniazda cnot ich w Ojczystym Parnasie ubudowany, a przez Wawrzynca Chlebowskiego z przykłady meżow Rzymskich, onych wielkich miłośników Ojczyzny opisany i wydany. – Krakow, 1614. – 320 s.
7. Клімць, Л. Сармацкая культура беларускай шляхты ў XVI–XVIII стагоддзях / Л. Клімць. – Мінск : Беларусь, 2013. – 127 с.: іл. – (Серыя «Беларуская гісторыя»).
8. Лескінен, М. Міфы і вобразы сарматызма. Вытокі нацыянальнай ідэялогіі Рэчы Паспалітай / М. Лескінен. – М., 2002. – С. 178.
9. Мелетинский, Е. Общее понятие мифа и мифологии / Е. Мелетинский // Мифологический словарь. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 709 с.
10. Собеский Якуб. Мемуары // Мемуары, относящиеся к истории Южной Руси. – Вып. 1-2. – Киев, 1890-1896. – Вып. 2.
11. Тананаева, Л. Сарматский портрет. Из эпохи польского портрета эпохи Барокко / Л. Тананаева; под ред. В. Прокофьева. – М.: Наука, 1979. – 304 с.: ил.

Арцём Прэжын

ФЕСТИВАЛЬ НАРОДНАЙ ТВОРЧАСЦІ «ДРЫБІНСКІЯ ТАРЖКІ» ЯК ФАКТАР БРЭНДЗІРАВАННЯ РЭГІОНУ

У артыкуле на прыкладзе фестывалю народнай творчасці, промыслаў і рамёстваў «Дрыбінскія таржкі» разглядаецца развіццё, а таксама папулярызацыя кірмашовага руху Беларусі, у XXI стагоддзі адчувальна накіраванага на захаванне традыцыйных рамёстваў лакальных рэгіёнаў краіны.

Artsiom Priezhyh

FESTIVAL OF FOLK ACTIVITIES «DRYBINSKIYA TARZHKI» AS A REGION BRANDING FACTOR

The article examines the development and popularization of the fair movement of Belarus on the example of the festival «Drybinskiya Tarzhi».

На працягу года ў розных рэгіёнах Беларусі праходзяць цікавыя фестывалі і святы. Сярод іх – знакамітыя музычныя і тэатральныя форумы, фестывалі народнай культуры, старадаўніх рамёстваў і нацыянальнай кухні, велікасецкія балі, рыцарскія турніры і рэканструкцыі эпохі Сярэднявечча, незвычайныя экалагічныя святы, дзіцячыя і сямейныя святы. Усяго, паводле розных дадзеных, у нашай краіне штогод адбываецца звыш 120 фестывалюў.

Своеасаблівым сімвалам фестывальнага руху Беларусі стаў Міжнародны фестываль мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску» – музычны форум, які садзейнічае развіццю дыялогу культур паміж рознымі народамі і краінамі. Фестывальная палітра Беларусі прадстаўляе розныя напрамкі і жанры музычнага мастацтва: міжнародны фестываль мастацтваў «Беларуская музычная восень», міжнародны фестываль музыкі «Мінская вясна», міжнародны музычны фестываль «Залаты шлягер», фестываль камернай музыкі «Музы Нясвіжа».

Народная культура, наша багатая традыцыйная спадчына выражаецца не толькі ў песенна-музычных і харэаграфічных формах, але і ў самабытным дэкаратыўна-ужытковым мастацтве (мастацкіх промыслах, унікальным майстэрстве рамеснікаў). Нямала твораў беларускіх майстроў сталі сапраўдным здабыткам, сімвалам нашай краіны. «Сучасная народная творчасць, – піша Я.М. Сахута, – вызначаецца актыўным засваеннем рэчаіснасці ў спалучэнні з беражлівым захаваннем, адраджэннем і развіццём старажытных традыцый» [1, с. 42]. Гэта найперш знакамітыя сліцкія паясы – адна з нацыянальных рэліквій, цудоўныя ўзоры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, якія сталі не толькі гістарычным культурным сімвалам, але і сучасным брэндам Беларусі. З 2012 г. па даручэнні Прэзідэнта дзейнічае Дзяржаўная праграма, задача якой складаецца ў адраджэнні традыцый і тэхналогій вытворчасці сліцкіх паясоў.

Сёння мы можам назваць шэраг традыцыйных тэхналогій, уключаных у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь: шчэпавая птушка-абярэг Бярозаўскага раёна, тканьня падвойныя дываны Камянецкага раёна, ганчарныя вырабы з аўтэнтчнымі элементамі Столінскага раёна Брэсцкай вобласці, мастацтва маляваных дываноў Віцебскага Паазер'я, народны тэкстыль Неглобкі Веткаўскага раёна, традыцыя ажурнага ткацтва Гарадоцкага раёна, традыцыя простага двухнітовага ткацтва ў Ваўкавыску, выраб велікодных вербаў (пальмаў) на Гродзеншчыне і інш. [2].

Натуральна, у розных формах народнае дэкаратыўна-ужытковае мастацтва прысутнічае на ўсіх фестывалях і вулічных святах, якія праводзяцца ў Беларусі: свята рамеснікаў і народных майстроў «Казюкі» (Гродна), свята «Александрыя збірае сяброў» (Магілёўская вобласць, Шклоўскі раён), фестываль народнай творчасці «Напеў зямлі маёй» (Мінская вобласць), Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур у Гродна, Міжнародны фестываль народнай творчасці «Вянок дружбы» (Бабруйск), свята народнай культуры «Вераснёвая палітра» (Наваполацк), фестываль народнай творчасці, промыслаў і рамёстваў «Дрыбінскія таржкі» (г.п. Дрыбін, Магілёўская вобласць) і інш.

У Дрыбінскім раёне нематэрыяльная спадчына прадстаўлена наступнымі аб'ектамі Дзяржаўнага Спісу гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь: самабытным промыслам, які атрымаў лакальную назву «шапавальскі» з унікальнай мовай «Катрушніцкі лемязень» і тэхналогіяй пляцення лапцей у вёсцы Кароўчына [2]. У сувязі з гэтым пры Дзяржаўнай установе культуры «Дрыбінскі раённы гісторыка-этнаграфічны музей» дзейнічае творчая навукова-практычная лабараторыя па вывучэнні і захаванні культурнай спадчыны «Шапавальства». Маладое пакаленне з захапленнем знаёміцца з майстэрствам шапавалаў, якое мае непасрэднае дачыненне да нацыянальна-культурнага адраджэння Беларусі.

Пры раённым гісторыка-этнаграфічным музеі дзейнічае «Дрыбінская школа шапавалаў». Гэта мясцовая ініцыятыва ў рамках праекта садзейнічанне развіццю на мясцовым узроўні ў РБ, што фінансуецца Еўрапейскім саюзам і рэалізуецца Праграмай развіцця ААН (ПРААН). Адзін з напрамкаў работы – адукацыя (майстар-класы, лекцыі і музейна-педагагічныя заняткі) [3]. Шапавальства Дрыбіншчыны стала дзейным стымулам развіцця ў раёне сельскага турызму.

З XIX ст. на Дрыбінскай зямлі праводзіліся знакамітыя таржкі. Невыпадкова нашымі дзядзямі быў абраны дзень правядзення таржкоў – дзень святога Іллі, калі сяляне маглі бачыць, што вырасла ў іх на агародзе, чаго і сабе хопіць, і прадаць можна. З усіх суседніх рэгіёнаў з'язджаліся купцы на таржкі ў Дрыбінскую старонку. У XVIII ст., асабліва ў першай яго палове, фармальна горадам кіраваў магістрат. Але фактычна усё залежала ад магнатаў і шляхты, ад каралеўскага старасты. Яны умешваліся ў рашэнні магістратаў, камандвалі, калі і дзе праводзіць кірмашы. Матушэвіч, напрыклад, скардзіўся, што ў Расне «на святога Ілью рускага» былі добрыя кірмашы, на іх «маскоўскія купцы прывозілі футры, турэцкія з Хоціма – коней». Прыязджалі немцы з Гданьска і Брацлава. Але вось

ваявода самавольна рашыў перанесці кірмаш у Высокае і слайз заварочваў туды купцоў, якія ехалі ў Расну [4, с. 209]. Наогул гістарычныя звесткі пра кірмаш у Дрыбіне сустракаюцца ў этнаграфічнай і краязнаўчай літаратуры, што варта асобнага даследавання.

Сёння традыцыйны кірмаш атрымаў другое дыханне, дзякуючы фестывалю народнай творчасці «Дрыбінскія таржкі». Беларускія народныя промыслы на ім прадстаўлены не страціўшы самабытнасці і ў той жа час папулярнымі ў сучасным свеце відамі: разьбой па дрэве, керамікай, інкрустацыяй саломкай, ткацтвам, чаканкай. У руках майстроў звычайны, праявічны, шырока даступны матэрыял адкрывае ўсё новае і новае дэкаратыўнае і мастацкае магчымасці. Ранейшае хатняе чыста сялянскае творчасць стала развітым промыслам, прадукцыя якога ствараецца і спажываецца пераважна гараджанамі, карыстаецца папулярнасцю і ў замежных турыстаў у якасці сувеніраў.

Фестываль «Дрыбінскія таржкі» збірае не толькі майстроў і рамеснікаў, але і мастацкія калектывы. Неабходна падкрэсліць, што фестывальны рух сёння вельмі развіты і перспектыўны. Ужо цяпер можна смела згадаць з дзясятка праектаў, якія нарадзіліся ў раённых цэнтрах і за пэўны час паспелі займець брэндавы статус. І гэтымі фэстамі пачалі не толькі майстры традыцыйнай творчасці і аматары нацыянальнага мастацтва, але і прадстаўнікі турындустрыі, шырокая грамадскасць.

Спіс літаратуры:

1. Сахута, Я. Беларускае народнае дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва / Я. Сахута. – 2-е выд., перапрац. і дап. – Мінск : Беларусь, 2001. – 107 с.
2. Інвентар нематэрыяльнай культурнай спадчыны «Жывая Спадчына Беларусі» [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.livingheritage.by/>. – Дата доступу : 20.03.2019.
3. Дрыбінскі раённы ісполнительны комитет [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <http://www.dribin.gov.by/dost>. – Дата доступу: 18.03.2019.
4. Гуд, П. Беларускі кірмаш / П. Гуд. – Мінск : Польша, 1996. – 270 с.

Цинь Линлин

СПЕЦИФИКА ТРАДИЦИОННЫХ ВЕЕРОВ КИТАЙСКОЙ МАСТЕРСКОЙ «ВАНСИНЦИ» В ХАНЧЖОУ

Qin Lingling

THE SPECIFICITY OF TRADITIONAL BELIEFS OF THE CHINESE WORKSHOP «VANSINCZI» IN HANZHOU

В статье рассматриваются разные виды вееров, которые созданы китайской фирмой «Вансинци» в городе Ханчжоу. Автор анализирует процесс создания и специфику декорирования вееров, которые обладают яркими художественными характеристиками.

The article discusses the different types of fans that are created by the Chinese company «Wansinji» in the city of Hangzhou. The author analyzes the process of creation and the specifics of decorating fans, which have bright artistic characteristics.

Мастерская в Ханчжоу «Вансинци» была открыта в 1875 г. В начале создания она называлась мастерская веера «Вансинчжай». Ван Син Чжай – это основатель мастерской «Вансинци». Черный бумажный веер является самым известным традиционным изделием фирмы в Ханчжоу «Вансинци». Иногда его называют «наполовину веер, наполовину зонт». Ван Син Чжай и его жена уделяли большое внимание технике изготовления черного бумажного веера, поэтому он стал особым подарком при дворе императора. В последствие, именно черный бумажный веер стал называется «гуншань», что значит «веер, преподносимый в подарок».

Черный бумажный веер имеет восемь-девять основных типов. В процессе его изготовления наиболее технологически сложными является создание трех основных компонентов веера: «гуэцзяцы» – «основа для пластинок веера» (изготовление остова), «чжимянь» – изготовление экрана веера и «сяодин» – закрепка. Для изготовления остова и экрана веера необходимо более 80 этапов производства для каждого, по завершению которых можно говорить об окончании работы над веером. Сначала тщательно продумывают будет ли он высушиваться на солнце или пропитываться влагой под дождем, выцветать или оставаться в природном оттенке материала; будет веер расписным или гравированным и т.д. Художественная обработка черного бумажного веера делится: на украшение золотой пылью, серебряной пылью, аппликацию, живопись, каллиграфию и другие виды. В начале основания фирмы жена Ван Син Чжая украшала черный бумажный веер золотой пылью и позолоченной аппликацией, что и сделало веер очень известным и популярным в Китае.

Для высококачественного веера имеет огромное значение выбор материала. Для лучших черных бумажных вееров использовался материал особого вида дикого бамбука раписа высокого из провинции Гуанси. При заготовке бамбука необходимо учитывать период его прорастания: если время слишком короткое, естественных узоров (текстуры) не хватает, поэтому выбирается бамбук диаметром 2,5 см. Согласно сведениям, «Вансинди» делает закупки новых заготовок один раз в каждом году [2]. Для изготовления экрана черного бумажного веера применяют бумагу из коры тутовника с горы Тяньмушань в провинции Чжэцзян. По качеству этот материал мягкий и эластичный, его не легко порвать и можно использовать весьма длительное время. На двух сторонах экрана веера необходимо нанести несколько слоев сока горной хурмы, которая произрастает в городе Чжуцзи, который служит своеобразным лакированным покрытием. Сок хурмы следует изготавливать отдельно: отобрать незрелые плоды хурмы, размельчить и дать им забродить. Экран веера, изготовленный из бумаги из коры тутовника и покрытый подобным лаком, имеет глянцевый блеск и не боится водной эрозии.

Закрепка для веера изготавливается из рога буйвола, поскольку он обладает большой прочностью. Закрепка полностью выполняется вручную. Сначала нужно распилить рог буйвола и сделать квадратную форму, затем проварить в воде и соскабливать до того момента, пока он не станет круглой формы. Сейчас фирма «Вансинци» уже не изготавливает собственноручно закрепки для веера, а покупает их других мастеров и специализирующихся на данном ремесле фирм.

Основываясь на рациональном использовании оригинального, дорогостоящего материала, различную длину будущего веера очень аккуратно отрезают по размеру выбранного сырья. Далее расщепляют бамбук на пластины определенного размера. Пластины веера обычно подразделяется на два вида по размерам: 1,5 см и 2,0 см. Обычно из колена бамбука может получиться шесть пластинок веера. Затем с помощью специального ножа обстругивают распиленный бамбук на ломтики и формируют пластинки для остова веера. Подготовленные таким образом бамбуковые пластинки необходимо положить в специальный сосуд и замочить в воде, после чего применяют особый метод «шаохуйдао» – выпаривание бамбуковых пластинок: замоченные в воде бамбуковые пластинки просушивают, затем их помещают в котел вместе с негашеной известью и сырьем бамбукового лыка и варят больше шести часов, а по завершению – просушивают на огне [2].